

Miten pelon ilmapiiri syntyy?

Analysoi tapoja, joilla pelon ilmapiiriä luodaan Tove Janssonin *Kesäkirja*-romaanin luvussa *Kummitusmetsä*. Vastauksen sopiva pituus on noin 4 500 merkkiä.

Kirjoitettu teksti: Luku Tove Janssonin romaanista

Kummitusmetsä

MEREN PUOLELLA saarta kallion takana oli vyöhyke kuollutta metsää. Siltä puolen kävi tuuli, ja monta sataa vuotta oli metsä yrittänyt kasvaa päin myrskyjä ja saanut aivan omalaatuisen ulkonäön. Jos souti siitä ohi, näki selvästi, miten jokainen puu kurkotti pois tuulen alta, ne menivät kyyryyn ja solmuun ja usein ryömivät maata myöten. Ajan oloon rungot katkesivat tai sitten lahosivat ja vajosivat, kuolleet puut joko tukivat tai murskasivat niitä joilla vielä oli latvassa vihreää, ja ne kaikki yhdessä olivat kuin takkuinen massa itsepäistä alistumusta. Maassa kiilsivät ruskea havuneulaspeite paitsi niissä kohdin, missä kuuset olivat päättäneet ryömiä maata myöten eikä seisoa, niiden vihreys rehotti kuin uhkeassa raivossa, kosteana ja loistavana kuin viidakossa. Metsää sanottiin kummitusmetsäksi. Verkkaisen vaivan alaisena se oli kasvanut muotoonsa, ja säilymisen ja häviön raja oli niin arka, ettei pieninkään muutos ollut ajateltavissa. Jos olisi raivattu aukko tai eroteltu maahan vajonneita runkoja, olisi kummitusmetsä saattanut tuhoutua. Suovettä ei saanut johtaa pois, tiiviin suojamuurin taakse ei saanut mitään istuttaa. Kauimpana tiheikössä, aina pimeinä pysyvissä onkaloissa asui lintuja ja pikkueläimiä, tynnellä ilmalla saattoi kuulla siipien suhinaa tai äkillistä kääpälien rapinaa. Nämä eläimet eivät koskaan tulleet näkyviin.

Saaren alkuaikoina perhe yritti saada kummitusmetsästä karmivamman kuin se oli. Veneellä käytiin tuomassa kantoja ja kuivia katajia naapurisaarista, valtavia kappaleita rapissutta ja haaltunutta kauneutta, saaren yli raahattaessa ne taittuivat ja katkeilivat raivaten leveitä tyhjiä teitä sille paikalle asti, missä niiden oli määrä seistä. Isoäiti huomasi, ettei tästä mitään hyvää syntyisi, mutta ei puhunut mitään. Jälkeenpäin hän siivosi veneen ja odotti, kunnes toiset olivat kyllästyneet kummitusmetsään. Sitten hän meni sinne yksikseen. Ryömi hitaasti vesikuopan ja saniaisten ohi, ja väsyttyään meni maahan pitkäkseen ja katseli ylös harmaan naava- ja oksaverkon lävitse. Toiset kysyivät, missä hän oli ollut, ja hän vastasi että oli tainnut vähäsen nukkua.

Kummitusmetsän takana saari muuttui puistoksi, siellä vallitsi järjestys ja kauneus, roskat korjattiin pienintä risua myöten maan ollessa märkänä kevätsateesta, sen

jälkeen kulki vain kapeita polkuja niemestä niemeen ja alas hiekkarantaan. Vain maalaiset ja kesävieraat kävelevät sammalissa. Eivät he tiedä, eikä siitä voi kyllin usein huomauttaa, että sammal on arinta mitä maa päällensä kantaa. Siihen kun astuu kertaalleen, niin sammal sateen tultua kohoaa, toisella kerralla se ei kohoaa. Jos kolmannen kerran kävelee sammalta myöten, se kuolee. Se on niin kuin haahkat, ne eivät pala enää koskaan, kun ne on kolmannen kerran säikäytetty pesästään. Johonkin aikaan heinäkuuta sammal koristautui keveillä pitkävartisilla ruohoilla. Röyhyt avautuivat täsmälleen samalla etäisyydellä maasta ja keinuivat tuulesa kaikki yhtäaikaan niin kuin sisämaan niityillä, koko saarta peitti silloin laheanlämmiin huntu, joka hädin tuskin näkyi ja oli viikon päästä poissa. Mikään ei voinut luoda yhtä voimakasta koskemattoman luonnon ja erämaan mielikuvaa.

Mutta kummitusmetsässä istui isoäiti ja veisteli outoja eläimiä. Hän teki niitä oksista ja puunkappaleista ja antoi niille kypälät ja kasvot, mutta ulkomuoto oli niillä vain viitteellinen, ei koskaan liian selvä. Niissä säilyi puun sielu, selkien ja jalkojen mutkissa oli kasvamisen oma tutkimaton muoto, ne olivat lahoavaa metsää edelleenkin. Toisinaan isoäiti veisti niitä suoraan jostain kannosta tai rungosta. Hänen puueläimensä karttuivat karttumistaan. Ne istuivat puihin kiinnitettyinä tai hajasäärin, runkoon nojaten tai maahan vajonneina, raajat ojossa ne vaipuivat suoveteen, tai ne makasivat rauhallisesti käppyrässä puun juurella ja nukkuivat. Joskus tuollainen eläin oli pelkkä profiili varjon keskellä, joskus niitä oli kaksi tai kolme yhdessä, tappeluun tai rakkautteen syventyneinä. Isoäiti käsitteli vain vanhaa puuta, muotonsa jo löytänyttä, toisin sanoen hän huomasi ja valikoi vain sellaista puuta, joka ilmaisi mitä hän tahtoi.

Kerran isoäiti löysi hiekasta ison valkoisen selkänikaman. Se oli liian kova käsiteltäväksi, mutta ei se olisi kauniimmaksi voinut enää tullakaan, ja niin hän vei sen kummitusmetsään sellaisenaan. Hän löysi luita vielä lisääkin, valkoisia tai harmahattavia, ne kaikki oli meri huuhtonut maihin.

Mitä sinä puuhaat? kysyi Sophia.

Leikin, vastasi isoäiti.

Sophia ryömi sisälle kummitusmetsään ja näki kaiken, mitä hänen isoäitinsä oli tehnyt. Onko tämä taidenäyttely? hän kysyi. Isoäiti sanoi, ettei tässä ollut mistään veistoksista kysymys, veistokset ovat jotain ihan muuta.

He alkoivat yhdessä kerätä luita rannoilta.

Etsiminen ja kerääminen ovat aivan oma lukunsa, silloin ei nimittäin näe mitään muuta kuin mitä etsii. Puolukoita poimiessa näkee vain sen mikä on punaista ja luita etsiessä näkee vain kaiken valkoisen, kulkipa missä hyvänsä ei näe muuta kuin lunta. Toisinaan ne ovat neulanohuita, ylen hienoja ja hauraita, ja niitä on kannettava hyvin

varoen. Toisinaan ne ovat valtavan isoja paksuja reisiluita tai kylkiluuhäkkeitä, hiekkään hautautuneina kuin laivahylyn kaaripuut. Niitä on tuhannenmuotoisia, jokaisella on oma rakenteensa.

Sophia ja isoäiti asettivat kaiken löytämänsä kummitusmetsään, heillä oli tapana mennä sinne hämärän aikaan. Maa puiden alla koristettiin valkoisilla arabeskeilla, ne olivat kuin merkkikieltä, ja saatuaan kuvion valmiiksi he jäivät istumaan ja hiukan juttelemaan ja kuuntelivat lintujen liikahduksia tiheiköstä. Kerran lähti jostain teeri lentoon, erään toisen kerran he näkivät hyvin pienen pöllön. Se istui oksalla erottuen varjokuvana iltataivasta vasten. Saarella ei ollut koskaan ennen käynyt yhtään pöllöä.

Eräänä aamuna Sophia löysi virheettömän pääkallon, se oli jonkin ison eläimen pää, hän löysi sen itse. Isoäiti arveli sitä hylkeenpääksi. He kätkivät sen koriin ja odottivat iltaan. Auringonlasku oli sinä iltana pelkkiä punaisen vivahteita, valo virtasi yli saaren kaikkialta ja teki punaiseksi itse maankin. He veivät kallon kummitusmetsään, siellä se loisti kaikkine hampaineen.

Yhtäkkiä Sophia alkoi kirkua. Vie se pois! hän huusi. Vie se pois! Isoäiti otti hänet oikopäätä syliin mutta katsoi parhaaksi olla vaiti. Pian Sophia nukahti. Siinä istuessaan isoäiti suunnitteli hiekkarantaan taloa tulitikkulaatikoista ja mustikoiden istuttamista talon taakse, laiturinkin voisi tehdä, ja hopeapaperista ikkunat.

Sitten puueläimet saivat häipyä omaan metsäänsä. Arabeskit vajosivat maahan ja sammaltuivat vihreiksi, puut liukuivat aikaa myöten yhä syvemmas sylikkään. Hämärän tullen isoäiti usein meni kummitusmetsään yksikseen. Mutta päivällä hän istui kuistin portailla tekemässä kaarnaveneitä.

Lähde: Tove Jansson. Luku romaanista *Kesäkirja* (1972). Suomennos: Kristiina Kivivuori.